

РЕГІОНАЛЬНА ТА СУБРЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ, ЯК ЧАСТИНА ПЕРСПЕКТИВ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

РАДЬКО А.Б.,
слухач II курсу

Дипломатична академія України
при МЗС України

Одним із головних напрямів стратегічної політики кожної країни, щодо забезпечення національної безпеки, є її участь в регіональних та субрегіональних системах безпеки. Сьогодні неможливо уявити національну безпеку України без її співробітництва з іншими країнами Європи. Незважаючи на конституційні обмеження щодо участі України у військових блоках, Україна прагне здійснювати співробітництво з Європейськими установами безпеки без офіційного членства в таких установах.

У своїй політичній діяльності, що стосується, колективної безпеки у Європі, Україна буде спиратися на свої національні інтереси, але обмежувати витрати щодо участі в міжнародному співробітництві з питань колективної безпеки є зв'язку з тим, що знаходиться у складному становищі економічних та політичних перетворень. Нове середовище, в якому опинилась Європа, ставить на перше місце той факт, що створення надійної загальноєвропейської системи безпеки є однією з найбільш актуальних проблем міжнародного життя. Україна звертає особливу увагу на обговорення цього політичного питання тому, що існуюча ситуація на континенті, без сумніву, вимагає повного перегляду застарілих поглядів на Європейську систему безпеки та пошуку нових актуальних рішень.

Зникнення таких геополітичних монстрів, як Варшавський договір та СРСР, створило вакуум безпеки у Центральній та Східній Європі. В деяких регіонах політична нестабільність призвела до виникнення міжетнічних конфліктів, які загрожують миру та стабільності у Європі.

Що стосується майбутньої Європейської структури безпеки – ситуація дуже складна.

Незважаючи на ці труднощі, Україною були досягнуті і деякі позитивні результати. Один з прикладів: активна співпраця в рамках Ради Північноатлантичного співробітництва (РПАС).

Ми не можемо не звернути увагу на той факт, що важливу роль у будь-якій Загально-Європейській системі безпеки відіграють Сполучені Штати. США є

невід'ємною частиною Європейської історії, Європейських справ та Європейської безпеки. Причетність американців до Європейських справ протягом двох світових воєн і, особливо, під час Холодної війни, не залишає сумніву, що зв'язок між США та Європою є постійним. На сьогоднішній день стає важливим питання, чи спроможні США прийняти нові Європейські реалії, щодо створення загальноєвропейської системи безпеки та усвідомити свою нову роль у Європейському житті.

Такий же напрям зовнішньополітичної діяльності повинен бути поширений і на роль Російської Федерації. Процеси, які відбуваються у Росії сьогодні, спостерігаються Україною з особливою увагою і мають вагомое значення для всіх країн Центральної та Східної Європи. Україна має надію, що Росія у своїх перетвореннях буде твердо дотримуватись демократичних принципів і відмовиться від будь-яких тенденцій домінувати в міжнародних відносинах з новими незалежними країнами.

Реально, Європа ще дуже далека від створення надійно діючої спроможної загальноєвропейської структури безпеки. Навіть теоретично неможливо співіснування двох термінів «стабільність» і «нестабільність». Дуже велике занепокоєння для Європи цілком надає нестабільне положення у Східній Європі. Як висловився представник Закордонних Справ Німеччини доктор Франк Ельб: «В кінцевому рахунку Західна Європа не може спокійно існувати, якщо у Східній Європі буде продовжуватись важка криза».

В нових напрямках зовнішньої діяльності країн Європи повинні бути розглянуті додаткові засоби співробітництва. Так, Україна виступає у напрямі придбання гарантій безпеки країнами Східної та Центральної Європи. Очевидна дійсність, що загальноєвропейська безпека може бути досягнута тільки після встановлення регіональної стабільності у Центральній та Східній Європі, та створення органічних зв'язків з західноєвропейськими структурами безпеки. Внутрішня та регіональна політика країн Європи повинна охопити повний спектр політичних, екологічних та військових чинників і надати можливість для вчасного втілення в життя багатостороннього політичного діалогу та запобігання можливих конфліктних ситуацій. Захід спроможний допомагати здійсненню такої Загальноєвропейської системи шляхом зменшення наприклад, нерівності між економічно відсталими та економічно розвинутими регіонами, формуванням загальної системи цінностей, допомагаючи новим демократичним країнам і прискорюючи інтеграцію їх у Західному напрямі.

Більша взаємодія між РПАС та ОБСЄ повинна бути спрямована на досягнення ситуації, в якій РПАС може стати засобом виконання мандатів ОБСЄ. Грунтуючись на оцінці майбутніх відношень між ОБСЄ та РПАС, Україна підтримує тривалу реорганізацію ОБСЄ в більш офіційну та більш дієву міжнародну організацію. Реконструйовані, дієві в одному напрямі інститути ОБСЄ та РПАС, можуть забезпечити дуже тверде підґрунтя для майбутньої загальноєвропейської системи безпеки.

Україна вбачає, що майбутня безпека на континенті залежить від перетворення інститутів безпеки – ОБСЄ, НАТО, РПАС та Західноєвропейський союз – у загальну, взаємодіючу, єдину систему безпеки у Європі, яка буде включати всі країни від Ванкувера до Владивостоку¹. Звичайно, істотний елемент такої системи – це активна участь у ній Сполучених Штатів та Росії.

Одна з можливостей, побудувати єдину систему співробітництва в галузі безпеки у регіоні Центральної та Східної Європи - це створити єдину зону, яка повинна включити всі країни від Чорного моря до Балтійського. Така зона, яка буде відповідати вимогам безпеки і стабільності, створить надійний зв'язок між Західною Європою та Росією, та стане підґрунтям щодо розвитку загальної Транс-Атлантичної системи безпеки. Прийняття принципу «досягнення національної, індивідуальної безпеки країни, щоб забезпечити безпеку для всіх країн»² та розгляд його у більш широкому Європейському контексті, повинно стати головною темою обговорення з метою встановлення такої зони стабільності і безпеки.

Україна схвалює пропозицію, щодо створення механізмів постійних консультацій серед країн Центральної та Східної Європи. Постійна взаємодія в галузі питань з національної безпеки повинна забезпечити підставу для задоволення власних потреб кожної країни. Україна вважає абсолютно необхідним створення механізмів постійних консультацій у цьому регіоні, навіть без попередніх розробок організаційних механізмів співробітництва.

Що стосується Росії, то вона може бути стурбованою, якщо сусідні країни створять такий механізм консультацій без її присутності. Тому, така структура єдиних консультацій не повинна ізолювати жодну країну. Такі консультації повинні належним чином полегшити процес побудови Нової Європи, яка буде більш стабільною та безпечною. Це повинна бути загальна мета всіх Європейських країн. Крім того, створена єдина Балтійсько-Чорноморська зона безпеки може стати одним з ґрунтовних блоків майбутньої системи Загально-Європейської системи безпеки і створенню надійного мосту між Росією і Західною Європою.

ПОСИЛАННЯ

¹ Morrison James W. NATO: Expansion and alternative future security Alignments. - Washington, 1996. - P. 211-212.

² Ларраби Ф.Стивен. Сложная эквилибристика Украины //Survival. - 1996. - №1. - С. 13-19.